

EL LLENGUATGE

Vaig triar el primer

Encara que hi pot haver casos poc clars, de classificació dubtosa, el fet és que generalment distingim perfectament un mot (o un grup de mots) partitiu i un mot (o un grup de mots) determinatiu. Així els numerals cardinals, si no van acompanyats d'un article o un demostratiu, són adjectius partitius, és a dir, indiquen la part d'un tot.

En canvi, els numerals ordinals són adjectius determinatius: quan diem *el primer* o *la segona* designem uns elements —uns individus o unes coses— perfectament determinats.

El que acabem d'exposar té la seva aplicació pràctica en la representació pronominal de l'element substantiu a què es refereixen els adjectius numerals. Dos grups nominals com *un nom de la llista* i *el primer nom de la llista* poden semblar anàlegs a algú i, per tant, susceptibles d'experimentar les mateixes transformacions en les diverses construccions en què poden intervenir.

Però és evident que hi ha una gran diferència entre aquests dos grups nominals que es manifesta en la seva substitució per mitjà d'un pronom feble.

Així, l'oració *Vaig triar un nom de la llista* es reduiria a *En vaig triar un* (responent, per exemple a una pregunta com *Quants noms de la llista vas triar?*), i *Jo vaig triar el primer nom de la llista* es reduiria a *El vaig triar jo* (en resposta a una pregunta com és ara *Qui va triar el primer nom de la llista?*). Però si la pregunta a la qual havíem de respondre fos, per exemple, *Quin nom de la llista vas triar?*, la resposta adequada fóra, sens dubte, *Vaig triar el primer*, en què *el primer* significaria *el primer nom de la llista*. Segurament com a reacció natural contra la lamentable tendència actual a l'eliminació sistemàtica de la partícula pronominal *en*, i seguint, indègudament, el paral·lelisme de la construcció *En vaig triar un*, una reducció de *Vaig triar un nom de la llista*, avui hi ha qui reforça també amb el pronom *en* una oració com *Vaig triar el primer*, la qual esdevé, per tant, «*En vaig triar el primer*». Però és evident que aquesta oració constitueix un ús abusiu del pronom *en*, que caldria evitar, car el pronom *en*, en funció d'acusatiu, substitueix sempre un nom en sentit partitiu o bé, en alguns casos, un nom complement d'un altre nom, però no el nom determinat per un adjectiu.

Albert Jané